

Državni izpitni center

M 0 6 1 5 6 1 1 2

SPOMLADANSKI ROK

UMETNOSTNA ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sobota, 3. junij 2006

SPLOŠNA MATURA

1. PREPOZNAVANJE OBDOBJA

- A) a) Mezopotamska umetnost.
b) Sumerci, Babilonci, Asirci, Akadci, Perzijci.
(1 točka za dva odgovora)
- B) Zigurat.
(1 točka)
- C) Podobnost – oblika stavbe (piramida); razlika – namen (zigurat je ploščad za svetišče; piramida je nagrobna arhitektura).
(1 točka)
- D) Idealizacija, stilizacija obraza, geometrizacija brade in las, ornamentalnost, poudarjene oči, mogočnost.
(1 točka za tri navedbe)
- E) a) Vladar Hamurabi prejema zakone od boga sonca.
b) Stela.
(1 točka za dva odgovora)
- F) a) Ištarina mestna vrata, Babilon.
b) Tehnika pološčene keramike.
(1 točka za en odgovor)

2. ANTIČNO KIPARSTVO

- A) Relief.
Slavolok, (slavilni) steber, oltar, sarkofag, tempelj in vse v povezavi z njegovimi arhitekturnimi elementi (3 navedbe).
(1 točka za dva odgovora)
- B) Sliki 1 a in 1 b – Zevsov in Atenin oltar v Pergamonu (pergamonski oltar);
sliki 2 a in 2 b – Avgustov oltar miru (Ara pacis Augustae).
(1 točka za dva odgovora)
- C) Sliki 1 a in 1 b – gigantomahija, boj med bogovi in velikani (legenda o Telefu).
sliki 2 a in 2 b – Daritveni sprevod Rimljanov in Avgustove cesarske hiše – portreti;
mitološke podobe ob straneh (boginja Telus, Enejevo žrtvovanje).
(Za vsak odgovor 1 točka, skupaj 2 točki)
- D) Dramatičnost, slikovitost upodobitve, razgibana kompozicija, patos, čustvena nabitost
(izrazi trpljenja, bolečine, groze na obrazih), poudarjen realizem ...
(1 točka za tri navedbe)
- E) Ugrabitev Evrope (Zevs v podobi bika ugrabi Evropo).
(1 točka)

3. POZNAVANJE ARHITEKTURE MENIŠKIH REDOV.

- A) Samostan je od zunanjega sveta oddaljeno prebivališče menihov.
Sestavni deli samostana: samostanska (redovna) cerkev, križni hodnik, refektorij ali jedilnica, kapiteljska dvorana, dormitorij. (1 točka za štiri navedbe)
- B) Stična, cistercijani. (1 točka za obe navedbi)
- C) Triladijska, ravno krita slojna bazilika s prečno ladjo, z dvema dolgima kapelama ob kornem kvadratu, ki se vsi trije v ravni črti končujejo s polkrožnimi apsidami. Dodani še dve mali apsidi na krakih prečne ladje. Preprosta in skromna zunanost cerkve. (1 točka za štiri navedbe))
- D) Samostan Ziče, nekoč bratovska, danes župna cerkev v Špitaliču. (1 točka za dve navedbi)
- E) Portal se stopničasto pogloblja. Kapiteli na levi strani portala so bogato kiparsko okrašeni, polni vzorov iz rastlinskega sveta in slogovno še pripadajo romaniki. Na desni strani so kapiteli že zgodnjegotski, brstični, predstavljajo prvi primer zgodnjegotske arhitekturne plastike na Slovenskem in so celo v srednjeevropskem prostoru eni prvih. Nad portalom se stopničasto poglobljajo arhivolte, v luneti je relief Jagnjeta božjega s križem, slogovno pripadajoč romaniki. Portal slogovno opredelimo v prehodni čas med romaniko in gotiko. (1 točka za tri navedbe)
- F) Stična, Pleterje. (1 točka za dve navedbi)

4. PREPOZNAVANJE UMETNOSTNOZGODOVINSKEGA OBDOBJA

- A) Kapela Scrovegni (dell'Arena) v Padovi. (1 točka)
- B) Gotika. (1 točka)
- C) 2 – Srečanje pri Zlatih vratih Jeruzalema (Joahim in Ana),
3 – Beg v Egipt,
4 – Judežev poljub, Izdajstvo Kristusa,
5 – Objokovanje mrtvega Kristusa (Pieta) – vsaj tri navedbe. (1 točka za dve ali več pravih navedb)
- D) Polnoplastično oblikovane figure so postavljene v pokrajino, kjer se je linearnost umaknila tretji dimenziji. Opusti tradicionalno zlato ozadje. Vtis globine nastane zaradi diagonalne skale, ki se izteka v postavah okoli mrtvega Kristusa, kar poudarja dramatičnost dogodka. Človeške postave v prvem planu so obrnjene s hrbtom proti gledalcu, tako da ga potegnejo v notranost dogajanja. Prostorsko gibanje se izteče pri trpeči materi Mariji. Dogodek je poln globoke žalosti, ki jo razberemo iz naslikanih obrazov. Idealno razmerje toplih in hladnih barv ... (1 točka za tri navedbe)
- E) Fresko.
Je tehnika slikanja na svež omet s pigmenti, pomešanimi z apneno vodo. Freskant pripravi najprej risbo na kartonu in jo prenese na sveži omet. Je obstojna tehnika velikih razsežnosti in ni prenosljiva. (1 točka za tri navedbe)
- F) Sv. Frančišek (1 točka)

5. PREPOZNAVANJE SLOGA V ARHITEKTURI (ITALIJANSKA RENESANČNA ARHITEKTURA)

- A) a) Palazzo Medici-Riccardi in Kupola florentinske stolnice (1 točka za eno navedbo)
b) Tempietto in Medičejska kapela (1 točka za eno navedbo)
c) Biblioteca Laurenziana in Uffizi (1 točka za eno navedbo)
- B) Stebrni red (klasični stebri in kapiteli), klasično oblikovani pilastri, klasični friz z metopami in triglifi, kupola, trikotno tempeljsko čelo, edikula ... (1 točka za dve navedbi)
- C) Jasnost in preglednost arhitekturne zasnove, načelo idealnih proporcev in številčnih razmerij, načelo simetrije, geometrično pravilna tlorisna zasnova, izpeljava tlorisa iz osnovnih geometrijskih likov, pregledni, čisti arhitekturni volumni, ravnovesje med funkcionalno in estetsko vlogo, zmerna raba arhitekturne dekoracije ... (1 točka za dve navedbi)
- D) Pretirano poudarjena rustika, rusticirani stebri, kombinacija polstebrov in rustike, neklasično kombiniranje trikotnih čel in polkrožno zaključenih oken, zavestno preoblikovan friz triglifov in metop (t. i. zdrslji triglifi), predimenzionirani sklepniki v čelih slepih oken, "viseče" portalno čelo, slikovito kontrastiranje fino in grobo obdelanih površin, beg v prostor ... (1 točka za eno navedbo)

6. PREPOZNAVANJE UMETNIŠKIH DEL

- A) Pieta – Michelangelo,
Zamaknjenje svete Terezije – Bernini. (2 točki)
- B) Renesansa, barok. (1 točka)
- C) a) Popolno obvladovanje anatomije, poznavanje duševnih kriz, izrazna moč (terribilita) ...
b) Čustvenost, strast, nemir, razgibanost ... (2 točki)
- D) Upodobljen je trenutek, ko božji angel s puščico prebada srce sv. Tereze ... (1 točka)

7. POZNAVANJE OBDOBJA

- A) Rokoko, 18. st., natančneje 1730–1780. *(1 točka za dve navedbi)*
- B) Francija, aristokratsko okolje. *(1 točka za dve navedbi)*
- C) a) Ena od navedenih slik je pravilna: slika 7: Fragonard: Gugalnica
slika 8: Watteau: Vkrcanje za otok Kitero
slika 9: Boucher: Sobarica
b) Specifična barvna skala – pastelne barve, igrivost, lahkotnost, poudarjena prikrita ali neposredna erotika, slikovitost in virtuoznost tehnike. *(1 točka za oba pravilna odgovora)*
- D) Veduta *(1 točka)*
- E) Poudarek na ornamentu, ki zajame celotno steno, bogata okrašenosť, nova barvna skala – kombinacija bele stene in zlatega ornamenta ... *(1 točka za dve navedbi)*
- F) Stopnišče mariborskega gradu, Sv. Rok, Šmarje nad Jelšami, Grubarjeva palača. *(1 točka)*

8. POZNAVANJE PORTRETOV IZ ZBIRKE NARODNE GALERIJE

- A) 12 – Bidermajer, 13 – realizem, 14 – barok, 15 – impresionizem. *(1 točka za štiri navedbe)*
- B) Anton Ažbe: Zamorka. *(1 točka za dve navedbi)*
- C) Realizem, upodobljenca poskuša prikazati v skladu z resničnostjo videnega, slikar se osredotoča na upodobitev obraza, barvna skala postaja temnejša (črni in rjavkasti toni), pomembna postane svetloba – učinki svetlobe na obrazu temne ženske. *(1 točka za dve navedbi)*
- D) Valentin Metzinger, Anton Cebej, Fran Jelovšek – slikarji.
Francesco Robba, kipar. *(1 točka za dve navedbi)*
- E) Nov motivni svet (krajine, žanrski prizori), nova slikarska tehnika (zabrisanost, nanosi barvnih lis ali tudi lopatičasta tehnika ...), hitre poteze s čopičem in debeli nanosi barv, manjši formati slik, slikanje na prostem brez pripravljanih risb, svetla barvna skala, pogosto brez uporabe črne barve, novo pojmovanje svetlobe, slikarji slikajo ozračje, atmosfero, migotanje zraka, zato zabrisane megličave slike ... *(1 točka za tri navedbe)*
- F) Avtoportret. *(1 točka)*

9. PIONIRJI MODERNE ARHITEKTURE NA SLOVENSKEM

- A) Maks Fabiani, secesija, secesijski slog.
(1 točka za dve navedbi)
- B) Dunaj – Zacherlova hiša, Cerkev sv. Duha, Praga: preureditev Hradčanov, Cerkev srca Jezusovega
(1 točka za štiri navedbe)
- C) Ureditev Vegove ulice, ureditev vodne poti v Ljubljani, ureditev južnega trga, načrt za Bežigrad, Nuk, Žale, Tromostovje itd.
(1 točka za tri navedbe)
- D) Slika 5 – Žale: propileje
Slika 6 – Kolonade ljubljanske tržnice: stoa
Slika 7 – Današnja cvetličarna Zvonček: rimska tempeljska arhitektura (antični tempelj)
(1 točka za dve navedbi)
- E) Ivan Vurnik, stiliziran nageljnov cvet na pročelju Zadrुžne gospodarske banke, uporaba barv, ki aludirajo na slovansko trobojnico, izpeljava narodne ornamentike na Taboru ...
(1 točka za dve navedbi)
- F) Vladimir Šubic, Nebotičnik, zmerni funkcionalizem.
(1 točka za dve navedbi)